

فرمان

رئیس جمهوری اسلامی افغانستان در مورد توشیح قانون حمل و نقل اموال

شماره: (۱۲۵)

تاریخ: ۱۳۸۸/۷/۳۰

ماده اول:

به تاسی از حکم فقره (۱۶) ماده شصت و چهارم و ماده صدم قانون اساسی افغانستان، قانون حمل و نقل اموال را که به اساس مصوبه شماره (۱۴۳) مؤرخ ۱۳۸۸/۶/۱۰ هیئت مختلط مجلسین شورای ملی به داخل (۷) فصل و (۳۰) ماده به تصویب رسیده، توشیح می دارم.

ماده دوم:

این فرمان از تاریخ توشیح نافذ و همراه با قانون و مصوبه هیئت مختلط مجلسین شورای ملی در جریده رسمی نشر گردد.

حامد کرزی

رئیس جمهوری اسلامی افغانستان

شورای ملی افغانستان مصوبه قانون حمل و نقل اموال

شماره مسلسل: (۱۴۳)

تاریخ تصویب: ۱۳۸۸/۶/۱۰

به تاسی از حکم مندرج ماده صدم قانون اساسی، هیئت مختلط مجلسین شورای ملی مرکب از پنج پنج نفر از اعضای هر جرگه قانون حمل و نقل اموال را به داخل هفت فصل و سی ماده به تاریخ دهم ماه سنبله سال ۱۳۸۸ فیصله نمود.

رئیس هیئت مختلط

انجنیر محمد خان

معاون هیئت مختلط

قاضی سعدالله ابوامان

فهرست مندرجات قانون حمل و نقل اموال

فصل اول

احکام عمومی

<u>ماده:</u>	<u>عنوان</u>	<u>صفحه</u>
ماده اول:	مبني	۱
ماده دوم	اهداف	۱
ماده سوم:	اصطلاحات	۱

فصل دوم

بارنامه

ماده چهارم	انواع بارنامه	۳
ماده پنجم:	مندرجات بارنامه	۳
ماده ششم:	مستند بودن بارنامه	۴

فصل سوم

مسئولیت های متصدی

ماده هفتم:	مسئولیت در دوره تصدی	۵
ماده هشتم:	مسئولیت متصدی در نقص ظاهری اموال	۵
ماده نهم:	مسئولیت متصدی در ارسال راهبار نامه	۵
ماده دهم:	مسئولیت متصدی از اطلاع رسیدن بار	۵
ماده یازدهم:	حالات جبران خساره ناشی از مسئولیت متصدی	۶
ماده دوازدهم:	جبران خساره به اساس خساره وارده یا کاهش د اموال	۶
ماده سیزدهم:	ارزیابی جبران خساره وارده	۶
ماده چهاردهم:	حالات برائت متصدی	۷
ماده پانزدهم:	مرور زمان	۷

فصل چهارم

مسئولیت های فرستنده و گیرنده

- ماده شانزدهم: ..... در اختیار قرار دادن معلومات لازم ۸
- ماده هفدهم: ..... پرداخت اجرت ۸
- ماده هجدهم: ..... هدایت خاص ۸
- ماده نوزدهم: ..... بسته بندی مناسب ۸
- ماده بیستم: ..... بررسی مجدد بار ۸

فصل پنجم

حقوق و وجایب متصدی

- ماده بیست و یکم: ..... دریافت اجرت ۹
- ماده بیست و دوم: ..... نگهداری و فروش اموال توسط متصدی ۹

فصل ششم

حقوق و وجایب فرستنده و گیرنده

- ماده بیست و سوم: ..... مطالبه مجدد بار ۱۰
- ماده بیست و چهارم: ..... حالات عدم مطالبه بار ۱۰
- ماده بیست و پنجم: ..... تأخیر در تحویلی اموال ۱۰

فصل هفتم

احکام متفرقه

- ماده بیست و ششم: ..... رعایت کنوانسیون های بین المللی ۱۱
- ماده بیست و هفتم: ..... حل و فصل منازعات ۱۱
- ماده بیست و هشتم: ..... حمل و نقل مسافر و محموله های پستی ۱۱
- ماده بیست و نهم: ..... وضع مقررات، لوایح و طرز العمل ها ۱۱
- ماده سی ام: ..... انفاذ ۱۱

قانون
حمل و نقل اموال
فصل اول
احکام عمومی

مبنی

ماده اول:

این قانون به رعایت حکم مندرج ماده یازدهم قانون اساسی افغانستان به منظور تنظیم امور حمل و نقل اموال و خدمات مربوط به آن وضع گردیده است.

اهداف

ماده دوم:

اهداف این قانون عبارت از اند از:

- ۱- فراهم نمودن زمینه تسهیلات حمل و نقل اموال.
- ۲- تأمین مسئولیت حمل و نقل اموال.
- ۳- تعیین حقوق و وجایب متصدیان حمل و نقل اموال.

اصطلاحات

ماده سوم:

اصطلاحات آتی در این قانون مفاهیم ذیل را افاده می نماید:

- ۱- حمل و نقل: بارگیری، جا به جا کردن و انتقال بار از یک محل به محل دیگر می باشد.
- ۲- قرار داد حمل و نقل: سند کتبی است که به موجب آن حدود حقوق و وجایب طرفین مطابق احکام این قانون مشخص می گردد.
- ۳- متصدی حمل و نقل: شخص حقیقی یا حکمی است که مطابق قرار داد حمل و نقل، مسئولیت حمل و نقل بار و خدمات مربوط را به عهده می گیرد، و منبذ در این قانون به نام متصدی یاد می گردد.
- ۴- نماینده حمل و نقل: شخصی است که به نیابت یا نمایندگی از فرستنده یا گیرنده، هماهنگی و ترتیب عملیات حمل و نقل را مطابق قرار داد به عهده می گیرد.

۵- بار (محموله): عبارت است از هر گونه اموال، حیوانات زنده و لوازم حمل و نقل از قبیل صندوق، قفس، تخته بند و کانتینر مشروط بر اینکه لوازم مذکور متعلق به متصدی نه باشد.

۶- بارنامه: سند حمل و نقل اموال است که به شکل تحریری یا الکترونیکی توسط متصدی صادر و به فرستنده تسلیم داده می شود.

۷- راهبار نامه: سند تحریری یا الکترونیکی است که توسط حمل کننده صادر می شود.

۸- وسایط نقلیه: وسایل موتور دار زمینی، هوائی و دریائی که با قوه موتور، قوه محرکه یا وسیله دیگر به حرکت در آمده و برای حمل و نقل اموال مورد استفاده قرار می گیرد.

۹- حیطة اختیار: تسلیمی و قبولی اموال جهت حمل و نقل الی تحویلی آن توسط متصدی در محل مشخص شده بارنامه می باشد.

۱۰- حمل کننده واقعی: شخص حکمی است که تمام یا قسمتی از عملیات حمل و نقل اموال را که به موجب قرار داد حمل و نقل از طرف فرستنده یا متصدی به او واگذار گردیده، به یکی از طرق زمینی، هوائی و دریائی با استفاده از وسایط نقلیه که در اختیار دارد، انجام می دهد.

فصل دوم

بارنامه

انواع بارنامه

ماده چهارم:

بارنامه مبین قرار داد حمل و نقل، حق مالکیت اموال و رسید بوده که به یکی از اشکال ذیل صادر می گردد:

۱- بارنامه قابل معامله: هر بارنامه، قابل معامله می باشد مگر این که عبارت «غیر قابل معامله» به وضاحت در آن درج شده باشد.

در صورت درج عبارت «غیر قابل معامله» در بارنامه صرف شخص مندرج بارنامه حق دریافت اموال را به عنوان گیرنده دارا می باشد.

۲- بارنامه بدون قید نام: بارنامه ای است که به اساس آن فرستنده می تواند، به ظهر نویسی نسخه اصلی بارنامه، اموال را از یک شخص به شخص دیگر انتقال نماید.

۳- بارنامه به قید نام و نشان معین: بارنامه ای است که به اساس آن صرف شخص مندرج بارنامه به عنوان گیرنده، حق دریافت اموال، ظهر نویسی و انتقال بارنامه ای به شخص دیگر دارا می باشد.

۴- بارنامه حامل: بارنامه ای است که به اساس آن دارنده، صاحب اموال شناخته شده و حق دریافت یا واگذاری اموال را به شخص دیگری دارا می باشد.

مندرجات بارنامه

ماده پنجم:

بارنامه دارای مندرجات ذیل می باشد:

۱- اسم و آدرس فرستنده.

۲- اسم و آدرس گیرنده.

۳- شرح مال (وزن، نوعیت و تعداد بسته بندی های بار).

در صورتیکه بار، اموال و اجناس قیمتی (طلا، نقره، پول اسناد بها دار، سنگهای قیمتی، اجناس عتیقه، جواهرات، تصاویر، آثار هنری و اموال مشابه) یا مواد و اموال خطرناک (مواد و اموال که ماهیت خطرناک، احتراقی، انفجاریه، رادیو اکتیف مضر یا مخرب داشته باشد یا موجب به وجود آوردن اثرات فوق الذکر گردد) باشد، تشخیص نوعیت و طبقه بندی آن ها.

۴- محل تسلیمی و تحویلی بار.

۵- اجرت حمل و نقل.

۶- قیمت مال در صورت لزوم.

۷- مدت زمان توافق شده جهت حمل و رسانیدن اموال به مرجع.

۸- تاریخ، محل صدور، اسم و آدرس متصدی.

۹- سایر معلوماتی که طرفین درج آنرا در بارنامه ضروری تشخیص دهند.

مستند بودن بارنامه

ماده ششم:

بارنامه در حالات ذیل مستند پنداشته می شود:

- (۱) در صورتی که متصدی تمام شرح مشخصات اموال را در بارنامه صادر شده، درج نموده باشد، مگر اینکه در بارنامه صادر شده عبارتی مانند « بارگیری، بارچینی، شمارش یا طبق اظهارات فرستنده » قید شده باشد.
- (۲) در صورتی که گیرنده به مندرجات بارنامه صادر شده با حسن نیت اعتماد نماید، در این صورت هر نوع تغییر و درج عبارت در متن بارنامه مدار اعتبار نمی باشد.
- (۳) در صورتی که گیرنده، نسخه اصلی بارنامه صادره را بعد از دریافت بار با ذکر تاریخ، ظهر نویسی نموده و به متصدی یا نماینده قانونی وی مسترد نماید. تسلیمی نسخه ظهرنویسی شده بارنامه، سایر نسخه های بارنامه را از اعتبار ساقط می سازد.

فصل سوم

مسئولیت های متصدی

مسئولیت در دوره تصدی

ماده هفتم:

(۱) مسئولیت متصدی از زمانی که اموال در حیطه اختیار وی قرار می گیرد، شروع و الی تحویل آن در مرجع به شخص مندرج بارنامه یا راهبار نامه یا دارنده بارنامه یا نماینده قانونی وی پایان می یابد.

(۲) متصدی، از عمل یا ترک عمل اشخاص ثالث (مستخدمین، نمایندگان و قرار دادی ها) که به منظور اجرای قرار داد از خدمات آن ها استفاده صورت می گیرد، حین انجام وظایف مسئول بوده، چنین پنداشته می شود که این عمل یا ترک عمل به وسیله خود متصدی صورت گرفته است.

(۳) متصدی که به حیث نماینده عمل می نماید، مسئولیت اشخاص ثالث مندرج فقره (۲) این ماده را به عهده نداشته، صرف مسئول دقت و مراقبت از صحت اجرای عمل و نظارت بر آن ها می باشد.

مسئولیت متصدی در نقص ظاهری اموال

ماده هشتم:

هر گاه در بسته بندی و ظاهر اموال عیب و نقص وجود داشته و متصدی بدون درج ملاحظه در بارنامه، آن را قبول نموده باشد، در این صورت متصدی مسئول هر نوع اتلاف و خساره وارده بر اموال شناخته می شود.

مسئولیت متصدی در ارسال راهبار نامه

ماده نهم:

متصدی مکلف است یک نسخه راهبار نامه را حین حمل و نقل با اموال ارسال نماید.

مسئولیت متصدی از اطلاع رسیدن بار

ماده دهم:

متصدی مکلف است، حداکثر در خلال مدت دو روز از رسیدن بار به مرجع، گیرنده را مطلع سازد، مگر اینکه ثابت نماید که اوضاع و احوال خاص مانع رعایت این مدت شده است.

حالات جبران خساره ناشی از مسئولیت متصدی

ماده یازدهم:

(۱) هر گاه اموال در جریان حمل و نقل مفقود، ضایع، تلف یا خساره مند گردد، متصدی مکلف است، خساره وارده را به فرستنده یا گیرنده جبران نماید، مگر اینکه ثابت نماید مفقودی، ضیاع، اتلاف یا خساره وارده، مربوط به خود مال بوده یا ناشی از دستوری بوده که توسط یا از جانب آنها صادر گردیده است.

در صورت که متصدی جهت حمل و نقل اموال، شخص دیگری را توظیف نماید، مسئول می باشد. در این صورت متصدی می تواند جبران خساره وارده را از شخص توظیف شده مطالبه نماید.

(۲) هر گاه خساره وارده ناشی از تأخیر در تحویلی باشد، در صورت اثبات آن، متصدی مکلف به پرداخت تأخیر روزانه اجرت قابل دریافت می باشد، مگر اینکه طرفین مبلغ دیگری را در قرار داد معین یا در بارنامه درج کرده باشند.

تأخیر در تحویلی زمانی تحقق می یابد که بار در مدت زمان معینه و در صورت عدم تعیین مدت مذکور در مدت زمان معقول و متعارف به مرجع نرسیده و تحویل نشده باشد.

گیرنده می تواند در خلال مدت (۲۱) روز بعد از تحویلی اموال علیه متصدی جبران خساره ناشی از تأخیر تحویلی اموال را ادعا نماید.

جبران خساره به اساس خساره وارده یا کاهش در اموال

ماده دوازدهم:

(۱) هر گاه حین تحویلی بار توسط متصدی به گیرنده، خساره یا کاهش در اموال آشکار و از آن به متصدی طور تحریری اطلاع داده شود، در این صورت متصدی مسئول جبران خساره وارده شناخته می شود.

(۲) هر گاه حین تحویلی بار توسط متصدی به گیرنده خساره یا کاهش در اموال غیر آشکار باشد، حسب احوال موضوع از طرف گیرنده مورد رسیدگی قرار می گیرد. در این صورت ادعای جبران خساره الی (۷) روز از تاریخ تحویلی اموال قابل سمع می باشد، مگر این که طرفین طور دیگری موافقه نموده باشند.

(۳) بعد از سپری شدن مدت مندرج فقره (۲) این ماده ادعا علیه متصدی قابل سمع نمی باشد، مگر این که مدعی ثابت نماید، صدور اطلاع در مدت مذکور برای وی مقذور و ممکن نبوده است.

ارزیابی جبران خساره وارده

ماده سیزدهم:

(۱) فرستنده و متصدی می توانند مبلغ جبران خساره اموال مورد حمل و نقل را در قرار داد مربوط معین نمایند.

(۲) جبران خساره وارده یا اتلاف اموال بر اساس قیمت اموال در مکان و زمان تحویلی آن به متصدی، ارزیابی و تثبیت می گردد. قیمت اموال بر اساس نرخ جاری بورس یا حسب نرخ روز بازار یا نرخ اموال مشابه بر علاوه

مصارف حمل و نقل، محصول گمرکی و سایر مصارف که در ارتباط با حمل و نقل بار صورت گرفته، تعیین می گردد، مشروط بر اینکه حد اکثر تعهد متصدی از مبلغی که در قرار داد یا برنامه تعیین گردیده، تجاوز نه نماید.

حالات برائت متصدی

ماده چهاردهم:

(۱) متصدی در حالات ذیل مسئول شناخته نمی شود:

- ۱- در صورت عمل یا ترک عمل فرستنده، گیرنده یا شخص که در آن ها نمایندگی می نماید.
  - ۲- در صورت عیب ذاتی اموال یا نقص در بسته بندی، مشخصات، علامت یا شماره گذاری آن.
  - ۳- در صورتی که خساره وارده یا ضیاع اموال ناشی از بروز حوادث غیر مترقبه بوده و متصدی ثابت نماید که بروز آن ناشی از تقصیر وی نبوده است.
  - ۴- در صورتی که متصدی ملاحظه خود را مبنی بر موجودیت عیب ظاهری در بسته بندی بار در برنامه درج نموده باشد.
- (۲) هر گاه متصدی بحیث نماینده، اجرای وظیفه نماید، از مسئولیت بری الذمه می باشد، مگر این که دقت و مراقبت از صحت اجرای عمل از جانب وی صورت نه گرفته باشد.
- (۳) مستخدم، قرار دادی و نماینده متصدی نیز حین انجام وظایف محوله خویش در حالات مندرج فقره (۱) این ماده بری الذمه می باشند.

مرور زمان

ماده پانزدهم:

- (۱) مدت مرور زمان اقامه دعوی علیه متصدی الی تکمیل (۹) ماه می باشد.
- (۲) مدت مرور زمان اقامه دعوی علیه حمل کننده واقعی در حالات ذیل الی تکمیل یک سال می باشد:
  - ۱- بعد از سپری شدن تاریخ تحویلی اموال.
  - ۲- بعد از سپری شدن تاریخی که اموال باید تحویل می شد.
  - ۳- بعد از تاریخ اعلام مفقودی اموال.
- (۳) بعد از سپری شدن مرور زمان مندرج فقره های (۱ و ۲) این ماده، متصدی یا حمل کننده واقعی از مسئولیت بری الذمه شناخته می شود.

فصل چهارم

مسئولیت های فرستنده و گیرنده

در اختیار قرار دادن معلومات لازم

ماده شانزدهم:

فرستنده یا نماینده وی مکلف است، شرح مشخصات اموال و سایر معلومات لازم را طبق حکم مندرج ماده پنجم این قانون در بارنامه درج و در اختیار متصدی قرار دهد، در غیر آن فرستنده یا نماینده وی مسئول جبران خساره می باشد که متصدی از اظهارات خلاف واقعیت وی متحمل گردیده است.

پرداخت اجرت

ماده هفدهم:

فرستنده یا گیرنده یا نماینده آن ها مکلف است، اجرت حمل و نقل بار و سایر مصارف مربوط آن را طبق قرار داد به متصدی تأدیه نماید.

هدایت خاص

ماده هجدهم:

فرستنده مکلف است، در صورت ضرورت دساتیر و هدایات خاص در مورد حمل و نقل بار را طور تحریری به متصدی ابلاغ و موافقه تحریری وی را جهت اجرای آنها کسب نماید.

بسته بندی مناسب

ماده نوزدهم:

فرستنده مکلف است، بار را طوری بسته بندی نماید که در جریان حمل و نقل به آن ها خساره وارد نگردد، در غیر آن خساره ناشی از نقص بسته بندی به ذمه خود وی می باشد.

بررسی مجدد بار

ماده بیستم:

فرستنده می تواند، از متصدی تقاضا نماید که محتویات بسته های بار را طوری دقیق بررسی و تأیید نماید. در صورت موافقه متصدی، مصارف ناشی از آن به ذمه فرستنده می باشد.

فصل پنجم

حقوق و وجایب متصدی

دریافت اجرت

ماده بیست و یکم:

متصدی مستحق دریافت اجرت حمل و نقل بار بوده که مطابق مندرجات قرار داد طور پیش پرداخت یا پرداخت در مرجع، تأدیه می گردد.

نگهداری و فروش اموال توسط متصدی

ماده بیست و دوم:

(۱) هر گاه گیرنده، بار را تسلیم نگردیده یا اجرت و سایر مصارف انجام شده توسط متصدی را تأدیه نه نماید یا به گیرنده دسترسی حاصل نشود، متصدی مکلف است موضوع را به فرستنده اطلاع داده و بار را مؤقتاً نزد خود یا شخص ثالث طور امانت، نگهدارد، در این صورت مصارف ناشی از نگهداری بار و بروز عیب و نقص در آن به ذمه فرستنده می باشد.

(۲) هر گاه فرستنده یا گیرنده در موعد مناسب به موضوع رسیدگی نه نماید، متصدی می تواند، طبق احکام قوانین و بعد از اخذ موافقه یا صدور حکم محکمه با صلاحیت، اموال را به فروش برساند.

(۳) هر گاه اموال سریع الفساد بوده یا مبلغ حاصله از فروش، تکافوی مصارف آن را نه نماید، متصدی مکلف است موضوع را به محکمه با صلاحیت اطلاع داده و اموال مذکور را تحت نظر نماینده محکمه مذکور به فروش برساند، در این صورت متصدی مکلف است، قبل از فروش اموال حتی الامکان فرستنده یا گیرنده را مطلع سازد.

(۴) مبلغ حاصله از فروش اموال بعد از وضع طلبات متصدی، به فرستنده یا گیرنده تعلق می گیرد. هر گاه مبلغ حاصله تکافوی طلبات متصدی را نه نماید، فرستنده یا گیرنده مکلف به جبران آن می باشد.

فصل ششم

حقوق و وجایب فرستنده و گیرنده

مطالبه مجدد بار

ماده بیست و سوم:

(۱) فرستنده می تواند تا زمانی که بار در حیطة اختیار متصدی قرار دارد، آن را واپس بگیرد. در این صورت بارنامه به متصدی مسترد و فرستنده مکلف است، مصارف متصدی را جبران نماید.

(۲) فرستنده می تواند، مرجع یا گیرنده بار را تغییر دهد، در این صورت وی مکلف است بارنامه را به متصدی تسلیم نماید. متصدی می تواند متن بارنامه را اصلاح و به امضأ و مهر طرفین برساند یا این که بارنامه جدید صادر نماید.

حالات عدم مطالبه بار

ماده بیست و چهارم:

(۱) فرستنده نمی تواند در حالات ذیل بار را واپس بگیرد:

۱- در صورتی که فرستنده نتواند بارنامه را به متصدی مسترد نماید یا آن را به گیرنده ارسال نموده باشد.

۲- در صورتی که بار به مرجع رسیده باشد.

(۲) در حالات مندرج فقره (۱) این ماده، گیرنده جانشین فرستنده گردیده، حقوق و مسئولیت های فرستنده به گیرنده انتقال و متصدی مکلف به اجرای دساتیر و هدایات گیرنده می باشد.

تأخیر در تحویلی اموال

ماده بیست و پنجم:

هر گاه بار در خلال مدت (۹۰) روز از موعد معینه مندرج قرار داد حمل و نقل و در صورت عدم تعیین موعد، در خلال مدت (۹۰) روز بعد از تاریخی که بار طبق عرف محل می باید تحویل می شد، تحویل نگردد، فرستنده یا گیرنده می تواند آنرا مفقود شده پنداشته و از متصدی جبران خساره آن را مطالبه نمایند. مدت فوق الذکر برای حمل کننده واقعی (۶۰) روز می باشد.

فصل هفتم

احکام متفرقه

رعایت کنوانسیون های بین المللی

ماده بیست و ششم:

طرفین قرار داد حمل و نقل مکلف اند، احکام مندرج کنوانسیون های بین المللی مربوط را که افغانستان به آن الحاق نموده، رعایت نمایند.

حل و فصل منازعات

ماده بیست و هفتم:

طرفین قرار داد می توانند، منازعات ناشی از حمل و نقل اموال را مطابق احکام قوانین میانجیگری و حکمیت حل و فصل نمایند.

حمل و نقل مسافر و محموله های پستی

ماده بیست و هشتم:

(۱) امور مربوط به حمل و نقل مسافر توسط سند تقنینی جداگانه تنظیم می گردد.

(۲) حمل و نقل محموله های پستی توسط قانون مربوط تنظیم می گردد.

وضع مقررات، لوایح و طرز العمل ها

ماده بیست و نهم:

ادرات ذیربط می توانند به منظور تطبیق بهتر احکام این قانون مقررہ ها را طی مراحل و لوایح و طرز العمل ها را وضع نمایند.

انفاذ

ماده سی ام:

این قانون از تاریخ نش در جریده رسمی نافذ و با انفاذ آن احکام مندرج مواد ۸۲۱ الی ۸۶۵ اصولنامه تجارت منتشره جریده رسمی شماره (۸۹) سال ۱۳۳۶ و سایر احکام مغایر آن ملغی پنداشته می شود.